

Nr 235.

Av herr **Westman m. fl.**, om ökat anslag till utgivande av handlingar av vikt för fäderneslandets historia.

Till fortsatt utgivande genom riksarkivet av sådana handlingar, som äro av vikt för fäderneslandets historia, är i årets statsverksproposition (åttonde huvudtiteln, punkt 7) ett belopp av 3,400 kronor upptaget. Departementschefen har visserligen funnit det önskvärt att kunna tillmötesgå riksarkivets hemställan om anslaget höjning till 8,000 kronor men funnit sig nödgad att föreslå endast det förstnämnda beloppet.

Anslaget i fråga utgick under vart och ett av budgetåren 1926/1932 med 8,000 kronor men har sedan nedsatts först till 6,000, sedan till 3,400 kronor. Reduktionen utgör alltså över 43 procent. Det framgår av riksarkivets skrivelse till Kungl. Maj:t den 29 augusti 1934, att denna reduktion i högsta grad inskränkt dess möjligheter att fullfölja den editionsverksamhet, som enligt instruktionen hör till dess icke minst viktiga uppgifter. Det heter om denna verksamhet, att »om icke statsmakterna på annat sätt, än som nu sker, vilja främja den, går den mot förfall». Det torde vara svårt att jäva detta påstående, då man av samma skrivelse erfar, att riksarkivet för närvarande icke ser sig i stånd att arbeta på utgivningen av mer än *en* publikation, ett nytt band av »Svenska riksdagsakter» (omfattande år 1617), som beräknas att draga en kostnad av cirka 8,000 kronor, alltså betydligt mer än två budgetårs anslag enligt nu utgående belopp. Några besparingar från de år, då anslaget var relativt rikligt, torde från ingången av nästa budgetår icke vara att påräkna.

Enligt vad vi inhämtat, är riksarkivet, om anslaget icke höjes, berövat varje möjlighet att fullfölja fyra synnerligen viktiga urkundspublikationer: Svenska riksdagsakter efter år 1598 (en äldre serie än den ovannämnda), Svenska riksrådets protokoll efter år 1658, Sveriges traktater efter år 1648 och kammarkollegiets protokoll efter år 1638. En så långt driven inskränkning av riksarkivets publikationsverksamhet torde vara ägnad att väcka livligt beklagande icke blott inom fackmännens krets vid eller utom universitet och högskolor utan också inom vårt lands hela historiskt intresserade allmänhet. Publiceringen av det grundläggande historiska källmaterialet är ju i själva verket en förutsättning för varje vederhäftig historisk skildring i mer strängt vetenskaplig eller mer populärvetenskaplig anda. Även den historiska undervisningen i skolorna kan vinna i gedigenhet och konkretion, i samma mån som källpublikationer stå till lärarnas förfogande.

Saken har jämväl en annan sida, som förtjänar beaktande. De nämnda källpublikationerna tjäna icke uteslutande den nationella historiska forskningen; de vända sig också mer eller mindre till en internationell publik. Sveriges traktater och svenska riksrådets protokoll från en period, då vårt land spelade en stormaktsroll i Europas historia, äro av vikt för alla dem, som syssla med denna under ifrågavarande tider. Det lär icke vara överdrivet att påstå, att fullföljandet av dylika publikationer äga sin betydelse för Sveriges representation utåt. Statsmakterna i alla kulturländer ha också visat sig angelägna att understödja motsvarande verksamhet.

Under givna förhållanden — då staten ändå med ett anslag främjar riksarkivets publikationsverksamhet — torde det för detta vara omöjligt att erhålla bidrag från stiftelser sådana som den humanistiska fonden eller liknande. Det är i så mycket högre grad statsmakternas sak att sörja för att denna verksamhet icke går mot förfall på grund av bristande medel.

Riksdagens till dess 500-årsjubileum utgivna historia har, fastän materialet för skildringen är lika omfattande som mångskiftande, för vissa perioder skrivits huvudsakligen på grundval av riksarkivets publikationer. En erinran därom torde i sin mån motivera en vädjan till innevarande års riksdag att verksamt stödja riksarkivets fortsatta verksamhet på detta område.

Med stöd av det anförda få vi föreslå,

att riksdagen måtte till riksarkivet, i och för fortsatt utgivande av sådana handlingar, som äro av vikt för fäderneslandets historia, för budgetåret 1935/1936 anvisa ett reservationsanslag av 8,000 kronor.

Stockholm den 23 januari 1935.

K. G. Westman.

B. von Stockenström.

Edg. Sjödahl.

Israel Lagerfelt.
